

**TAJEMNI
WSPÓLNICY:
CZYTELNIK,
WIDZ I TŁUMACZ**

Prace Naukowe

Uniwersytetu Śląskiego
w Katowicach
nr 3758

50^{lat}
Uniwersytetu
Śląskiego
w Katowicach

[Kup książkę](#)

TAJEMNI WSPÓLNICY: CZYTELNIK, WIDZ I TŁUMACZ

**OPOWIADANIA JOSEPHA CONRADA
W NOWYCH INTERPRETACJACH**

pod redakcją
Agnieszki Adamowicz-Pośpiech
i Jacka Mydli

Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego • Katowice 2018

[Kup książkę](#)

Redaktor serii: Historia Literatur Obcych
Magdalena Wandzioch

Recenzent
Ilona Dobosiewicz

[Kup książkę](#)

Spis treści

Opowiadania Josepha Conrada z perspektywy XXI wieku 7

Agnieszka Adamowicz-Pośpiech

Pojedynek Josepha Conrada i *Warunek* Eustachego Ryłskiego,
czyli widmo i tekst 13

Ewa Borkowska

Pocztówka z Neapolu, czyli patetyczny *Il Conde* 39

Grażyna Maria Teresa Branny

Ambiwalencja *Frei z Siedmiu Wysp* – wada czy zaleta?
Intertekstualna reinterpretacja opowiadania Josepha Conrada 49

Justyna Jajszczok

Muł, czarownice i straszne łóżko. *Gospoda dwóch wiedźm*
– znaleziony rękopis 83

Anne Keithline

Opinie krytyków na temat postaci Felicji Moorsom w *Plantatorze z Malaty*.
Dyskusja 96

Sławomir Konkol

Echa *Młodości* Josepha Conrada w *Mothering Sunday* Grahama Swifta 107

Jacek Mydla

Opowieść Josepha Conrada – szkatułki narracyjne, prawda i niepewność 124

Maciej Nowak

Mimikry Conrada. Czytając *Karaina* 135

Marek Pacukiewicz

„Nosisz ten świat w sobie”. Narracja i kontekst *Opowieści* Josepha Conrada 150

Karol Samsel

Nieudane „wejście na ląd”. *Siostry* Josepha Conrada 160

Joanna Skolik

Tajemny wspólnik Josepha Conrada i *Tajemniczy sojusznik*
Petera Fudakowskiego 171

Anna Szczepan-Wojnarska

Sztuka posiadania. Refleksje w kontekście postaw bohaterów opowiadania *Dla dolarów* Josepha Conrada 188

Daniel Vogel

Joseph Conrad i spotkania z Innym. Na podstawie opowiadań *Karain – wspomnienie* oraz *Placówka postępu* 200

Stefan Zabierowski

Młodość Josepha Conrada 213

Opowiadania Josepha Conrada w nowym przekładzie.

Rozmowa **Agnieszki Adamowicz-Pośpiech** z **Magdą Heydel** 227

Indeks nazw osobowych 239

Indeks utworów literackich 244

Indeks postaci fikcyjnych 247

Zbiory opowiadań Josepha Conrada 251

Noty o Autorach 253

Opowiadania Josepha Conrada z perspektywy XXI wieku

Nowele Josepha Conrada nie zawsze były doceniane przez krytyków, którzy postrzegali pisarza jako mistrza dłuższych form narracyjnych. Niewątpliwie Conrad sam się do tego przyczynił, ponieważ umniejszał wartość swoich opowiadań, określając je jako „głupiutkie historyjki”¹, „drugorzędną Conradszczyznę” (*secondhand Conradese*)² i deprecjonując ich analityczny charakter: „[...] to nie są studia – nie skupiają się na wybranym problemie; to historyjki, w których starałem się być po prostu zabawny”³.

Literatura krytyczna poświęcona nowelistyce Conrada była zatem długo skromna⁴, aż do lat dziewięćdziesiątych XX wieku, kiedy zaczęły się ukazywać liczne opracowania, i to zainteresowanie tematem trwa do dziś⁵. Choć większość opowiadań była pisana dla zarobku i dopasowywana do oczekiwań czytelników czasopism, w których były publikowane, to – jak trafnie zauważa Daphna Erdinast-Vulcan – Conrad był „z natury” niezdolny do tworzenia szablonowych tekstów:

1 *The Collected Letters of Joseph Conrad*. T. 3. Cambridge 1988, s. 279.

2 *The Collected Letters of Joseph Conrad*. T. 1. Cambridge 1983, s. 301.

3 *The Collected Letters of Joseph Conrad*. T. 4. Cambridge 1991, s. 29–30.

4 Przykładowo do lat dziewięćdziesiątych powstała tylko jedna monografia w całości poświęcona nowelom Conrada: L. GRAVER: *Conrad's Short Fiction*. Berkley 1969. W Polsce pionierem w tej dziedzinie był Andrzej Zgorzelski (A. ZGORZELSKI: „*Pojedynek*” jako nowela humorystyczna. W: IDEM: *O nowelach Conrada*. Gdańsk 1984).

5 T. BILLY: *A Wilderness of Words: Closure and Disclosure in Conrad's Short Fiction*. Texas 1997; D. ERDINAST-VULCAN: *The Strange Fiction of Joseph Conrad*. Oxford 1999; *Joseph Conrad: The Short Fiction*. Eds. D. ERDINAST-VULCAN, A.H. SIMMONS, J.H. STAPE. Amsterdam 2004.

Faktem jest, że wiele opowiadań Conrada zostało napisanych niejako na zapotrzebowanie rynku, jednak, najprościej rzecz ujmując, był on pisarzem fizycznie niezdolnym do tworzenia literatury popularnej. Pomimo wysiłków, by pisać utwory według schematów, które zaspokajały masowy popyt na egzotykę, romans i melodramat, produkt końcowy zawsze okazywał się nieco rozczarowujący od strony handlowej i nieco bardziej intrygujący artystycznie, niż było zamierzone⁶.

Nowele Conrada są gatunkowo niejednorodne, wiele z nich ma cechy typowe dla literatury modernizmu, takie jak: ograniczony punkt widzenia, wyróżnienie wewnętrznego doświadczenia, eliptyczna fabuła, zaburzenia chronologii narracji⁷. Conrad zresztą sam przyznał, że wiele z opowiadań pisał w świadomym zamiarze wypróbowania różnych form narracji⁸. Prezentowany tom szkiców, stanowiących analizę wybranych nowel Conrada, jasno pokazuje wielowątkowość tematyki, złożoność technik narracyjnych, różnorodność konwencji literackich i bogactwo środków literackich.

Opowiadania Conrada zostały zebrane w siedmiu tomach (w tym jeden wydany pośmiertnie) i jest ich w sumie dwadzieścia osiem, zaczynając od *Idiotów*⁹ z maja 1896, a kończąc na *Opowieści* z października 1916 roku. Przynajmniej jedno opowiadanie z każdego tomu stało się przedmiotem rozważań zamieszczonych w niniejszej książce, a zatem stanowi ona reprezentatywną próbę interpretacji nowelistyki Conrada powstałej na przestrzeni ponad dwudziestu lat.

Agnieszka Adamowicz-Pośpiech, opierając się na koncepcji widmologii, analizuje *Pojedynek* Conrada jako tekst-widmo nawiedzający powieść Eustachego Ryłskiego *Warunek*. Pokazuje na przykładach, jak proces opowiadania powoduje „otwieranie przestrzeni, w której powraca coś innego”. Autorka proponuje, aby widmowość była „rozumiana jako tryb, dzięki któremu tekst się otwiera; uwidacznia się jego zależność od innego tekstu

6 „While many of Conrad's short stories were written with an eye on the market place, he was, to put it simply, constitutionally unable to produce pulp fiction. Much as he tried to pen formulaic pieces, stories that would satisfy the popular taste for exotic settings, romance and melodrama, the end-product would always turn out to be a little less satisfactorily marketable and somewhat more aesthetically intriguing than it was meant to be”. D. ERDINAST-VULCAN: *Foreword*. W: *Joseph Conrad: The Short Fiction...*, s. vi. Tłumaczenie – J.M.

7 Por. ibidem, s. v; Z. NAJDER: *Wstęp*. W: J. CONRAD: *Wybór opowiadań*. Przeł. A. ZAGÓRSKA, H. CARROLL-NAJDER. Oprac. Z. NAJDER. Wrocław 1972.

8 J. CONRAD: *Od Autora*. W: IDEM: *Dzieła*. Red. Z. NAJDER. T. 17: *Wśród prądów*. Przeł. M. SKIBNIEWSKA. Warszawa 1974, s. 9.

9 W sprawie kontrowersji, co było pierwszym utworem Conrada, zob. A. ADAMOWICZ-POŚPIECH: *Joseph Conrad. Spory o biografię*. Katowice 2004, s. 101–108.

i brak domknięcia”. „Na skutek tego nawiedzania (w materii tekstu będącego »podsztytem« innym tekstem) powstają nowe znaczenia”.

Ewa Borkowska podkreśla patetyczną formę opowiadania *Il Conde*, swojej „elegii na odejście”, rozstanie z Neapolem, który mimo rządów kamorry stanowił dla Conrada, polskiego szlachcica, wartość kulturową, architektoniczną i duchową.

W swoim komparatystyczno-intertekstualnym studium *Frei z Siedmiu Wyp* Conrada i dramatu Leszka Proroka *Freja – zimna bogini miłości* Grażyna Maria Teresa Branny wysuwa na plan pierwszy modernistyczną technikę narracji – denegację. Polega ona na potwierdzeniu obecności przez nieobecność lub zaprzeczenie i ma na celu wprowadzenie w błąd nieuważnego czytelnika „co do epistemologicznej prawdy o bohaterach opowiadania”. Autorka przekonująco polemizuje z krytykami deprecjonującymi metodę narracyjną w tej Conradowskiej noweli, wykazując jednocześnie jej złożoność i wielopoziomowość. Przedstawia nową interpretację postaci głównej bohaterki nie tylko w kontekście dramatu Proroka, ale także w świetle niezłomnej i silnej Izabeli z *Portretu damy* Henry’ego Jamesa, „[...] gdzie główna bohaterka wprawdzie nie triumfuje, ale też zdaje się niepokonana”. Izabela Archer pozostaje więc wierna swoim wyborom, mimo biedy, której sobie tym samym przysporzy, choć w kategoriach ogólnoludzkich może być postrzegana jako ofiara własnej konsekwencji. Podobnie jak bohaterka Jamesa, Freja określona jest przez Conrada typowo transcendentálním amerykańskim określeniem definiującym właśnie Izabelę Archer – *self-reliant*.

Kwestię niepewności epistemologicznej porusza też Justyna Jajszczok, w odniesieniu do opowiadania *Gospoda dwóch wiedźm*: „W istocie jednak nie sposób kategorycznie stwierdzić, co w ramach tekstu jest prawdą, a co domysłem i spekulacją, w rezultacie więc wszelkie informacje podane przez obu narratorów należałoby traktować z rezerwą”. Autorka odczytuje *Gospodę* jako przykład opowiadania detektywistycznego w rodzaju *locked-room mystery* (zagadki zamkniętego pokoju), a zarazem dowodnie wykazuje, jak Conrad łamie konwencje tego gatunku.

Anne Keithline dokonuje analizy opowiadania *Plantator z Malaty*, koncentrując ją na postaci Felicji Moorsom. Podejmuje polemikę z krytykami, którzy skłonni byli wydawać jednoznaczne sądy wartościujące na temat zarówno tej postaci, jak i pozostałych. Zwrócenie uwagi na metodę prowadzenia narracji pokazuje, że opowieść nie daje przesłanek do tego rodzaju wniosków.

Sławomir Konkol zestawia *Mothering Sunday* Grahama Swifta i *Młodość* Conrada, ponieważ jego zdaniem powieść Swifta „stanowi swoistą kontynuację, a zarazem kontrpunkt tematów i metod pisarskich wykorzystanych

przez Conrada w opowiadaniu”. Konkol porównuje sposoby narracji w obu utworach i dochodzi do wniosku, że narratorka powieści Swifta, Jane, „inspiruje się wprost przykładem Conrada, którego postrzega w roli »swego rodzaju tajnego agenta, przemykającego między światami«”, i jest tak samo nieuchwytna jak Marlow: „w pewnym sensie ona też jest zarówno bohaterką, jak i narratorką swojej historii, zarazem autorką i twórczynią”.

Analizę *Opowieści* Conrada przedstawia Jacek Mydla, zwracając uwagę i na konstrukcję opowiadania, i na sytuację, określaną jako dramatyczna, w której kontekście prowadzona jest narracja. Stawia pytanie, czy *Opowieść* zawiera sugestie pozwalające na porzucenie sceptycyzmu, stanowiącego, jak się zdaje, konkluzję narracji.

Artykuł Macieja Nowaka to jedna z dwóch interpretacji w niniejszym tomie poświęconych opowiadaniu *Karain – wspomnienie*. Autor koncentruje rozważania na wątku inności (odmienności), który to jest dla utworu centralny i dotyczy głównej postaci. W proponowanej interpretacji Nowak wskazuje sposoby, dzięki którym pisarz – obcokrajowiec, któremu leżało na sercu zintegrowanie kulturowe z Anglią, wybraną przez siebie nową ojczyzną – konstruuje w swej prozie ową odmienność. Nowak poświęca sporo uwagi Conradowi jako osobliwemu zjawisku kulturowemu, powstałemu w specyficznych okolicznościach na styku dwóch kultur. Analiza opowiadania wskazuje, że namysł odbywa się tu na trzech poziomach. W opinii Nowaka, narrator Conrada „potrafi uwodzić, zwłaszcza Anglika, ponieważ czytając opowiadania, ten ostatni jest postawiony w roli hegemonu, który „rozumie” – a trzymając w ręku klucz do wiedzy, ma władzę najwyższą”. Ostatecznie jednak „reprezentuje przemysł fikcji, musi zaproponować plan i konfigurację rzeczy, wokół których czytelnik skupi pozytywne i negatywne emocje”.

Podobnie jak Konkol, Marek Pacukiewicz koncentruje się na sposobie narracji w *Opowieści*, którą uznaje za kwintesencję stylu pisarza. Zdaniem Autora, opowiadanie to „wydaje się wręcz »archetypem opowieści« i stylizowane jest na formę uniwersalną”, przy czym Conrad „celowo rozbija hermetyczny świat narracji, w którym czytelnik mógłby znaleźć przytulne schronienie”. Pacukiewicz, posiłkując się koncepcją mitu i konwencji literackich, ukazuje, jak Conrad, przez wykorzystanie bajkowo-mitycznego schematu jako kanwy noweli, dąży do konfrontacji narracji z kontekstem kulturowym. Według Autora, *Opowieść*, jak mit, stanowi konfigurację kilku archetypowych elementów kultury, po które pisarz wielokrotnie sięgał, takich jak między innymi mgła, noc, ciemność i milczenie.

Karol Samsel osadza niedokończony fragment *Sióstr* Conrada w kontekście twórczości amerykańskiego pisarza Henry’ego Jamesa. Wbrew opinii Zdzisława Najdera, interpretującego *Siostry* w relacji do dzieł Gustave’a Flauberta,

Autor próbuje wykazać wpływ powieści *Roderick Hudson* na prozę Conrada, a nawet doszukuje się rywalizacji z Jamesem. Stawia hipotezę: „[...] być może *Siostry* są rezultatem bloomowskiego »lęku przed wpływem«, dotyczącego w tym wypadku Jamesa. I to *Siostry* [...] zdają się ukazywać, że Conrad chce Jamesa nie tyle »wyminać«, ile »dyskontować« na wiele sposobów”. Samsel nobilituje niedokończoną nowelę (a może powieść?), stwierdzając, że Conrad zaprojektował ten utwór jako „wielowarstwowy fresk o nie tylko narodowym oraz kulturowym, lecz także płciowym i artystycznym zderzaniu światów i doświadczeń”.

Joanna Skolik zestawia opowiadanie *Tajemny wspólnik* z jego adaptacją filmową *Tajemniczy sojusznik* w reżyserii Piotra Fudakowskiego. Podkreśla to, co łączy Conrada i Fudakowskiego, ich hybrydową tożsamość jako Polaków i Anglików zarazem. Analizę skupia natomiast na różnicach między literackim pierwowzorem a filmem, których jest całkiem sporo, poczynając od czasu akcji i kwestii tak podstawowej jak płeć tytułowego wspólnika. Zupełnie nowego wydźwięku nabiera w tych analizach Conradowska maksyma wierności (*fidelity*), wspomniana na początku artykułu. Pomimo wielu zasadniczych różnic, Autorka uznaje, że *Tajemniczy sojusznik* jest filmem „prawdziwie Conradowskim, bo wyrastającym z ducha pisarza, z jego wrażliwości”.

Anna Szczepan-Wojnarska analizuje utwór *Dla dolarów*, skupiając uwagę na dwóch kwestiach – zamożności oraz społeczno-kulturowej pozycji kobiet. Autorka broni Conrada przed zarzutem mizoginizmu i podkreśla bolesny realizm w jego sposobie ukazywania kobiet jako ofiar patriarchalnego porządku panującego w świecie realnym: „Bohaterki Conradowskiej prozy to ucieleśnione egzemplifikacje wykluczenia kobiet ze świata mężczyzn”. Dotyczy to obu postaci kobiecych z opowiadania, Anny Śmieszki i Pani Davidson, mimo dalekiej odmienności dziejów ich życia i zajmowanej pozycji społecznej. Jeśli zaś chodzi o tytułowy pieniądz, to w kontekście utworu jest on nie tyle dobrem samym w sobie, ile raczej pewnym zadaniem, możliwością wyboru i możliwością pokierowania życiem w sferze międzyludzkiej. W ostatecznym rozrachunku „pieniądze to tylko pieniądze, ważniejsze są umowy między ludźmi”.

Opowiadania *Karain – wspomnienie* i *Placówka postępu* wnikliwej analizie poddaje Daniel Vogel. W zaproponowanej interpretacji Autor podejmuje zagadnienie Innego i lokuje rozważania w optyce postkolonialnej. Koncentruje się na „niezwykłe złożonych relacjach pomiędzy Europejczykami a tubylcami”. Conrad konstruuje te relacje w taki sposób, że inność przestaje być jednoznaczna: „Ja – pisze Vogel – to nie zawsze Europejczyk, a Inny to nie zawsze tubylec”. Jak wielu pozostałych Autorów tomu, także Vogel

zwraca uwagę na aspekty „techniczne” opowiadań, na sposób prowadzenia narracji, podkreślając „kunszt i mistrzostwo formy”, które pozwalają czytelnikowi spojrzeć na Karaina z różnych perspektyw, zobaczyć rzeczywistości oczami tytułowego bohatera i wysłuchać jego opowieści w pierwszej osobie. *Placówka postępu*, drugie opowiadanie omawiane w eseju, bliskie *Jądru ciemności* w tematyce i krytycznym stosunku do cywilizacji Zachodu i dominacji białego człowieka, „stanowi ciekawy materiał ukazujący niezwykle złożoną naturę relacji pomiędzy białymi przybyszami a rdzenną ludnością Afryki”.

W artykule poświęconym opowiadaniu *Młodość* Stefan Zabierowski przeprowadza szeroką interpretację utworu, w której uwzględnia zarówno kontekst biograficzny, recepcję utworu, jak i cechy narracji charakterystyczne dla stylu Conrada (w szczególności tzw. opóźnione szyfrowanie – *delayed decoding*). Badacz wskazuje, że duch przygody, pogoni za nieznanym i za marzeniami przenikający opowieść odzwierciedla to, co dla twórczości Conrada jest cechą wyróżniającą.

Ostatni tekst to rozmowa Agnieszki Adamowicz-Pośpiech z Magdą Heydel o nowych tłumaczeniach opowiadań Conrada. Heydel wspomina poprzednie tłumaczenie *Jądra ciemności* i przedstawia swoje rozumienie przekładu artystycznego. Zdradza tajniki warsztatu tłumacza, wskazując na problemy i wyzwania, z którymi musiała się zmierzyć, pracując nad przekładami utworów nie tylko Conrada, ale także Virginii Woolf czy T.S. Eliota.

W konkluzji proponujemy oddać głos samemu Conradowi, który – parafrazując nieco jego słowa¹⁰ – stwierdził: po cóż rozwodzić się nad tym, jak badacze rozwinęli własne tematy na tych oto kartkach, skoro one same, objęte okładką książki będą mówić za siebie.

*

Redaktorzy tomu pragną podziękować dyrektorowi Instytutu Książki, Panu Dariuszowi Jaworskiemu, oraz koordynatorowi projektów zagranicznych w Instytucie Książki, Panu Mariuszowi Cieślukowi, za wyrażenie zgody na publikację logo Roku Josepha Conrada.

Agnieszka Adamowicz-Pośpiech, Jacek Mydla

¹⁰ J. CONRAD: *Od Autora*. Przeł. A. ZAGÓRSKA. W: IDEM: *Dzieła*. Red. Z. NAJDER. T. 7: *Tajfun i inne opowiadania*. Przeł. H. CARROLL-NAJDER, A. ZAGÓRSKA. Warszawa 1972, s. 9.

Indeks nazw osobowych

- Abraham Nicolas 18, 21, 36
Achebe Chinua 209, 211
Adamowicz-Pośpiech Agnieszka 8, 10,
12–38, 202, 211, 227–237
Ambros Aleksandra 109, 123
Anyango Catherine 236,
Arab-Fuentes Remy 18, 36
Bachofen Johann Jakob 201
Baines Jocelyn 68, 80, 97, 105
Bal Mieke 105
Ballantyne R.M. 121
Balzac (Balzak) Honoré de 167
Barańczak Stanisław 234
Bassani Giorgio 231
Baudelaire Charles Pierre 44
Beaumont Francisco 42
Beauvoir Simone de 200
Beckett Samuel 135–137, 149
Benedict Ruth 201
Bennett Arnold 135
Bernadotte Jean-Baptiste 27
Bhabha Homi K. 140, 149, 201
Bielecki Robert 22, 28, 36
Billy Ted 7, 45, 47, 97, 105
Blackwood William 171, 172
Bloom Harold 11, 167
Boas Franz 201
Bobrowski Mikołaj 25, 32
Bobrowski Tadeusz 25, 32, 36, 112, 136,
213, 215, 216, 224
Boduszyńska-Borowikowa Maria 163,
170, 188, 199, 214, 226
Borkowska Ewa 9, 39–48
Bowen Robert 14, 18, 36
Branny Grażyna Maria Teresa 9, 49–82
Bross Addison 25, 36
Bruyins Willem F.J. Mörzer 75, 80
Buchowski Michał 201, 211
Bukowski Piotr 244
Burnaby Frederick 120
Burszta Wojciech J. 201, 202, 211
Buszczyński Stefan 213
Byron George Gordon 137, 144
Cabral Amílcar 201
Campo Joep à 112, 117, 119, 121–123
Camus Albert 145
Carlyle Thomas 120, 121
Carroll-Najder Halina zob. Najder Halina
Castrican Jodey 18, 36
Chakrabarty Dipesh 201
Chwalewik Witold 136, 149
Cieślak Mariusz 12
Clemens Cyril 13, 36
Clifford Hugh Charles 141
Clifford James 201
Coleridge Samuel Taylor 137

- Collins Wilkie 84
 Doyle Arthur Conan 13
 Conrad Borys 156
 Conrad Jessie 13, 36
 Cornelius Peter von 163
 Curle Richard 50, 52, 217
 Czubyty Jarosław 24, 36
 Davies Laurence 32, 36, 50, 80, 175, 189, 199
 Davin Anna 78, 80
 Defoe Daniel 142
 Delcommune Camille 210
 Deloney Thomas 84
 Derrida Jacques 14, 15, 16, 18, 21, 36, 37, 200
 Dickens Charles 43, 48
 Donovan Stephen 231, 236
 Dukaj Jacek 229, 236
 Elektorowicz Leszek 156, 159, 209, 211
 Eliot George 109
 Eliot, Thomas Stearns 12
 Emerson Ralph Waldo 62, 80
 Erdinast-Vulcan Daphna 7, 8, 103, 105
 Falski Maciej 153, 159
 Fanon Frantz 201
 Fast Piotr 229, 236
 Faulkner William 55, 56, 59, 62–65, 69, 80, 81, 107–108
 Flaubert Gustave 10, 166–167
 Fleishman Avrom 139
 Fletcher John 42
 Ford Madox Ford 109
 Forster E.M. 109
 Foucault Michel 200
 Fouché Joseph 20
 Frazer James 201
 Fredro Seweryn 32
 Freud Sigmund 176
 Fudakowska Henrietta 174
 Fudakowski Peter 11, 171–186
 Galsworthy John 156, 165, 166
 Gandhi Leela 201, 211
 Garnett Constance 138, 139
 Garnett Edward 33, 50, 175, 194
 Gavin J.L. 78
 Gay Helena 160, 170, 203, 211
 Geertz Clifford 201
 Gillon Adam 54, 80
 Gliniczanka Agnieszka 161, 170
 Godelier Maurice 201
 Goethe Johann Wolfgang von 42, 48
 Gombrowicz Witold 232
 Goodman Robin Truth 77, 78, 80
 Goonetilleke D.C.R.A. 138, 141, 149
 Gosse Edmund 39
 Graebner Fritz 201
 Graver Lawrence 7, 22, 36
 Gregori Flavio 34, 36
 Guha Ranajit 201
 Haggard H. Rider 121
 Hampson Robert 174, 177, 183, 186
 Hansson Heidi 113, 120, 123
 Hardy Thomas 109
 Harkness Bruce 74, 81, 177
 Hawthorn Jeremy 63, 68, 69, 76, 81, 100, 101, 103, 105, 124, 133, 150, 159
 Hawthorne Nathaniel 120, 123
 Hegel Georg Wilhelm Friedrich 200
 Helsztyński Stanisław 136
 Hemingway Ernest 179
 Henty G.A. 121
 Herling-Grudziński Gustaw 47, 48
 Hermans Theo 228, 230
 Hertz Paweł 44, 48
 Heydel Magda 12, 227–237
 Himmler Heinrich 76
 Hitler Adolf (Führer) 51, 71, 77, 78, 81
 Hönnighausen Lothar 55, 81
 Hornby Albert Sydney 59, 81
 Hueffer Ford Madox zob. Ford Madox Ford
 Husserl Edmund 200
 Huysmans Joris-Karl 163
 Jajszczok Justyna 9, 83–95
 James Clive 44
 James Henry 9–11, 52, 61, 62, 67, 81, 138, 163–170, 218
 Jameson Frederic 139

- Jarniewicz Jerzy 234, 237
 Jaworski Dariusz 12
 Jean-Aubry Georges 213, 214, 225
 Johnson Bruce 97, 105
 Johnson Roy 84, 85, 95
 Jones Susan 97, 105
 Joyce James 69
 Jung Carl Gustav 176
 Kaczoń Michał 182, 186
 Kafka Franz 232
 Karl Frederick R. 33, 50, 80, 189, 199
 Kapuściński Ryszard 202, 211
 Kehler Joel R. 97, 98, 103–105
 Keithline Anne 9, 96–106
 Kipling Rudyard 121
 Kłobukowski Michał 235
 Knapp Hay Eloise 139
 Knowles Owen 138, 149, 175, 186
 Krasiński Zygmunt 25
 Konkol Sławomir 9, 10, 107–123
 Kopkowski Rafał 136, 149
 Kornilowiczówna Maria 214, 225
 Korzeniowski Teodor 32
 Kosowska Ewa 158, 159
 Kowalczyk Janusz R. 18, 19, 36
 Kowalski Piotr 157, 159
 Krajka Wiesław 25, 36, 66, 75, 81, 153, 159, 203, 204, 210, 211
 Krauss Maria 173, 174, 181, 186
 Kwiatkowski Władysław 153, 159
 Lacan Jacques 176, 200
 Lane Ann 97, 105
 Lefevere André 228, 236
 Lévinas Emanuel 200
 Lévi-Strauss Claude 153, 159, 201
 Linton Ralph 201
 Lizyp 41
 Lorek-Jezińska Edyta 16–18, 36
 Lothe Jakob 55, 81, 124, 133
 Lubbock John 201
 Lucas Michael 234
 Lynd Robert 33
 Lyszczyzna Jacek 24, 37
 Mairowitz Zane David 236
 Malinowski Bronisław 201
 Malessa-Drohomirecka Monika 195, 199
 Markiewka Tomasz 229, 236
 Marks Karol 14, 15, 21, 36
 Marle Hans van 74, 81
 Martin A. Michael 85, 95
 Marzec Andrzej 14–16, 35, 37
 Mastracci Francesca 124
 McLauchlan Juliet 103–105
 McLoughlin Kate 97, 105
 Mead Margeret 201
 Meyers Jeffrey 97, 105
 Mickiewicz Adam 25, 229
 Middleton Tim 140, 141, 149
 Milewski Szymon 216, 226
 Millington Barry 79, 81
 Miłobędzki Józef 156, 158, 159, 189, 199, 209, 211
 Modrzewski Stanisław 97, 106, 151, 155, 159
 Mojżesz 176
 Moltzan-Małkowska Magdalena 165, 170
 Monod Sylvere 50, 54–62, 68, 75, 77, 81, 82
 Montaigne Michel 145
 Moore Gene 13, 14, 19, 22, 37, 74, 81, 138, 149, 175, 178, 179, 184–186
 Morgan Lewis 201
 Morzinsky Mary 234
 Muller Wolterbeek 75
 Muratow Paweł 43, 44
 Mydla Jacek 10, 12, 105, 124–134
 Nabokov Vladimir 232
 Najder Halina 8, 12, 20, 37, 40, 47, 126, 133, 150, 156, 159, 160, 166, 170, 172, 176, 186, 203, 209, 211, 217, 218, 225, 227, 236
 Najder Zdzisław 8, 10, 12, 14, 20, 33, 36, 37, 40, 46, 47, 83, 85, 95, 98, 105, 112, 114, 123, 126, 133, 141, 149–151, 155, 157–162, 166–170, 172, 175, 176, 185, 186, 188–190, 199, 203, 204, 207, 209–211, 213–219, 225–229, 236
 Napoleon Bonaparte 19, 20, 22–29, 32, 34–37
 Nettels Elsa 90, 95

- Nicoll William Robertson 138
 Nieuważny Andrzej 25, 37
 Norwid Cyprian Kamil 19
 Nowak Maciej 10, 135–149
 Ostrowski Witold 84, 95
 Orwell George 109
 Pacukiewicz Marek 10, 84, 85, 95, 124, 150–159
 Parry Benita 139, 149
 Pawly Ronald 22, 28, 37
 Peeren Esther 15, 37
 Peters John G. 19, 36
 Pindar 182
 Pilar Blanco Maria del 15, 37
 Pinker James B. 151, 189
 Pisarska Justyna 229, 236
 Pitavy François L. 55, 81
 Plehwe Wiaczesław von 166
 Pochodaj Andrzej 24, 25, 37
 Poe Edgar Allan 86
 Poirier Richard 62, 81
 Poradowska Marguerite 167
 Potocki Jan 84, 85, 95
 Propp Władymir 152, 153
 Prorok Leszek 9, 49–54, 63, 70–81
 Pustuła-Lewicka Hanna 105
 Radcliffe-Browne Alfred 201
 Rashkin Esther 18, 37
 Ratajczak Wiesław 49, 81
 Ratzel Friedrich 201
 Reymont Władysław Stanisław 19
 Robson William Wallace 137, 149
 Royle Nicholas 16–18, 20, 21, 37
 Ruskin John 163
 Rylski Eustachy 8, 13–25, 27–37
 Sadkowski Waclaw 135–137, 149
 Said Edward Wadie 104, 106, 140, 151, 159, 201
 Samsel Karol 10, 159–170
 Sańpruch Tomasz 235, 236
 Sartre Jean-Paul 200
 Saunders Alfred Thomas 217
 Schmitz-Köster Dorothee 77, 81
 Scott Ridley 19, 34, 36
 Sekwański Jacek 201, 211
 Shelley Percy Bysshe 44
 Sherry Norman 33, 36, 75, 81, 136, 138, 139, 149, 216, 217, 226
 Simmons Allan H. 7, 40, 48, 160, 170
 Skibińska Elżbieta 233, 237
 Skibniewska Maria 8, 83, 89, 95, 98, 105, 190, 199
 Skolik Joanna 11, 171–187
 Słowacki Juliusz 25
 Sommer Piotr 231, 234
 Sontag Susan 234
 Spencer Herbert 201
 Spivak Gyatri Chakravorty 201
 Stape John H. 7, 14, 19, 22, 34, 36, 37, 50, 80, 138, 149, 160, 170
 Staszczyszyn Bartosz 175, 186
 Sterne Laurence 218
 Stevenson Robert 121
 Strzetelski Jerzy 20, 37
 Swift Graham 9, 10, 107–123
 Symmons Arthur 194
 Szarski Jan 216, 226
 Szczepan-Wojnarska Anna 11, 188–199
 Szczypien Jean 234
 Szekspir William 60, 136
 Szembek Zygmunt 41
 Szwatoński Andrzej 105
 Świerkocki Maciej 235
 Tarnawski Wit 126, 133, 150, 159–161, 170, 218, 226
 Tarnowska Krystyna 14, 20, 36, 37, 40, 46, 47, 218, 226, 227, 236
 Tennant Roger 156, 159
 Tirabosco Tom 236
 Tokarczyk Roman 182, 186
 Torok Maria 18, 21, 36
 Tylor Edward Burnett 201, 212
 Umiński Krzysztof 236
 Vankann Tristan 77, 81
 Vogel Daniel 11, 200–212
 Vulpis Christiane 42
 Wagner Richard 78, 79, 81
 Wajda Andrzej 174, 177

- Wake Paul 117, 119, 122, 123
 Walczy Agnieszka 77, 81
 Waliszewski Kazimierz 172
 Walpole Hugh 166, 167
 Watt Ian 163, 164, 170, 172, 186, 214, 222, 226
 Wedgwood Ralph L. 155
 Wierzyński Kazimierz 24
 Wiktoria, królowa 145, 203, 207
 Winiarski Jakub 21, 33, 37
 Wolfreys Julian 15–17, 35–37
 Wollaeger Mark A. 125, 133
 Woolf Virginia 12, 109, 110, 232, 234, 235, 237
 Wyka Kazimierz 219, 226
 Zabierowski Stefan 12, 20, 37, 54, 81, 213–226
 Zagórska Aniela 8, 12, 20, 37, 112, 114, 123, 141, 149, 160, 170, 203, 204, 207, 209, 211, 213, 218, 225–228, 236
 Zahorski Andrzej 22, 24–26, 37
 Zaleska Zofia 229, 234, 236, 237
 Załuski Tomasz 14, 36
 Zangwill Israel 139
 Zgorzelski Andrzej 7, 20, 37
 Zieliński Bronisław 151, 159, 185, 186
 Zins Henryk 128, 133
 Ziółkowski Andrzej 35, 37

Indeks utworów literackich

- Absalom, Absalom!* 55, 65, 80, 81 (zob. też *Absaomie, Absalomie!*)
Absaomie, Absalomie! 63, 65 (zob. też *Absalom, Absalom!*)
Amy Foster 168
Anarchista 228
Anna Śmieszka 189
As I Lay Dying 107 (zob. też *Kiedy umieram*)
The Beach 14
Dla dolarów 11, 188–199
Dom o siedmiu szczytach 120
The Double Marriage 42
The Duel 19, 22, 34, 36, 37 (zob. też *Pojedynek*)
Dusza wojownika 25
Elegie rzymskie 42
Freja – zimna bogini miłości 9, 49, 71, 79, 81
Freja z Siedmiu Wysp 9, 49–82
Gospoda dwóch wiedźm 9, 83–95 (zob. też *The Inn of the Two Witches*)
Gra losu 85, 218
Heart of Darkness (zob. też *Jądro ciemności*) 117, 123, 135, 229
Idioci 8, 140 (zob. też *Idiots*)
Idiots 140 (zob. też *Idioci*)
Ifigenia w Taurydzie 42
Il Conde 9, 39–48, 231
Inicjacje conradowskie 49, 54, 72, 81
The Inn of the Two Witches 85, 95 (zob. też *Gospoda dwóch wiedźm*)
Jądro ciemności 12, 135, 143, 144, 155, 163, 164, 170, 207, 209–211, 218, 229, 230, 232, 233, 235, 236 (zob. też *Heart of Darkness*)
Karain. A Memory 140, (zob. też *Karain – wspomnienie*)
Karain – wspomnienie 10–12, 135–149, 200–211 (zob. *Karain. A Memory*)
Kiedy umieram 107 (zob. też *As I Lay Dying*)
Kongo 236
Korsarz 25
Kraina wód 108, 109, 123 (zob. też *Waterland*)
The Lagoon 140, 241 (zob. też *Lagoon*)
Laguna 45, 140, 203 (zob. też *Laguna*)
Lalka 229
Last Orders 107, 108 (zob. też *Ostatnia kolejka*)
Lord Jim 21, 117, 123, 143, 160, 165, 172, 202, 203, 218, 225, 232, 235
Los 77
Lot 156
Ludzie bezdomni 229
Madame Bovary 167
Madonna przyszłości 166

- Miedzy lądem a morzem* 49, 176, 186
 (zob. też *Twixt Land and Sea*)
Milczenie morza 158, 159
Młodość 9, 12, 18, 107–123, 209, 211,
 213–226, 228 (zob. też *Youth*)
Młodość i inne opowiadania 112, 116, 123,
 209, 211, 213, 218, 219, 225, 228
Mothering Sunday 9, 107–123
Mrs Dalloway 110 (zob. też *Pani Dallo-*
way)
Murzyn z załogi „Narcyza” 18, 151, 157,
 159, 165, 185, 186, 203, 235
Na grobli 18
Na wspak 163
Nieoświetlone wybrzeże 156, 157, 159
Nostromo 162, 168
Obcy 145
Obok Julii 18
Obrazki z Włoch 43
Obrazy Włoch 43
Oliver Twist 43
Opowieści niepokojące 141, 149, 160,
 169, 170, 203, 204, 211 (zob. też *Tales*
of Unrest)
Opowieści zasłyszane 126, 133, 150, 159
Opowieść 8, 10, 124–134, 150–159, 232–233
 (zob. też *The Tale*)
Ostatnia kolejka 107, 108 (zob. też *Last*
Orders)
Ostatnie szkice 156, 158, 159, 209, 211
An Outpost of Progress 140 (zob. też
Placówka postępu)
Pani Dalloway 109, 110 (zob. też *Mrs*
Dalloway)
Pictures from Italy 43, 48
Placówka postępu 11, 12, 140, 200–212,
 229, 230 (zob. też *An Outpost of*
Progress)
Plantator z Malaty 9, 96–106 (zob. też
The Planter of Malata)
The Planter of Malata 97, 98, 103, 105, 106
 (zob. też *Plantator z Malaty*)
Podróż sentymentalna 218
Podróż włoska 42, 48
Pojedynek 7, 8, 13–37, 228, 232 (zob. też
The Duel)
Portret damy 9, 61, 62
Powrót 140, 160, 165, 166, 168–170 (zob.
 też *Return*)
Przeraźliwie łożo 84 (zob. też *A Terribly*
Strange Bed)
The Return 140, 160, 161, 170 (zob. też
Powrót)
Rękopis znaleziony w Saragossie 84
A Ride to Khiva 120 (zob. też *Wyprawa*
na Chiwę)
Roderick Hudson 11, 164–166, 168, 170
Sartor Resartus 120
The Secret Agent 162, 170 (zob. też *Tajny*
agent)
The Secret Sharer 170, 174–179, 186, 232
 (zob. też *Tajemny współnik*)
Shuttlecock 108
Siostry 10, 11, 126, 133, 150, 159, 160–170
 (zob. też *The Sisters*)
The Sisters 160, 164, 170 (zob. też *Sios-*
try)
Służba patrolowa Dover 156
Smuga blasku 49, 54, 81
Smuga cienia 156
St. Antoine 167
Stankiewicz. Powrót 18
Suspense 13, 37 (zob. też *W zawieszeniu*)
Sweet Shop Owner 108
Szaleństwo Almayera 25, 36, 161, 167, 169
Sześć opowieści 14, 22, 33, 36, 39, 40, 46,
 47, 228
Szkoła serc 166, 167
Tajemny współnik 11, 171–187, 232 (zob.
 też *The Secret Sharer*)
Tajfun i inne opowiadania 12
Tajny agent 20, 55, 161, 162, 165, 168, 170,
 235 (zob. też *The Secret Agent*)
A Terribly Strange Bed 84 (zob. też *Prze-*
rażliwe łożo)
The Tale 124, 152 (zob. też *Opowieść*)
Tales of Unrest 140, 160, 170 (zob. też
Opowieści niepokojące)

- Thomas of Reading or The Six Worthie
 Yoemen of the West* 84
Tomorrow 108
The Transcendentalist 62, 80
Twixt Land and Sea 51, 80 (zob. też *Mię-
 dzy lądem a morzem*)
U kresu sił 228
Under Western Eyes 161, 170 (zob. też
W oczach Zachodu)
W oczach Zachodu 155, 161, 162, 165,
 166, 168, 170 (zob. też *Under We-
 stern Eyes*)
W zawieszeniu 13, 25 (zob. też *Suspense*)
Warunek 8, 13–38
Waterland 108 (zob. też *Kraina wód*)
Wish You Were Here 108
Wśród prądów 8, 83, 95, 98, 105, 190, 199
Wyprawa na Chiwę 120 (zob. też *A Ride
 to Khiva*)
Youth 112, 117, 118, 123 (zob. też *Młodość*)
Zabójstwo przy Rue Morgue 86
Ze wspomnień 25, 105, 114, 123
Złote okulary 231
Zwycięstwo 85, 188, 189

Indeks postaci fikcyjnych

- Adolf Verloc 161
Agnes 51, 70–74, 76, 77, 79 (zob. też Agnieszka Sielska)
Agnieszka Sielska 71, 72 (zob. też Agnes)
Alvan Hervey 160, 161
Andrzej Rangułt 19, 23, 24, 27–32, 34
Anna Rangułt 34, 35
Anna Śmieszka 11, 189, 191–198
Antonia 60
Archbold 176, 180
Armand D’Hubert 19, 20, 22, 26, 27, 29–34
Arthur 98, 100 (zob. też Walter, H. Walter)
Bamtz 191–193, 197
Bernadotte 27
Bernardino 87, 88, 90, 94
Biondi 24
Brigit 76
Carlier 207–209
Charles Bon 65
Charlie (kot) 54
Charlie Marlow 10, 54, 110–123, 143, 155, 165, 218–225, 233
Chińczyk (pracodawca Davidsona) 190, 191, 193
Chips 222
Christina Light 164
Clarissa Dalloway 110
Cyganka 89–91, 93, 94
człowieczek (w *Gospodzie dwóch wiedźm*) 88, 90, 94 (zob. też Kastylijski)
Davidson 189–198
Dowódca (kapitan statku w *Opowieści*) 125–133, 150–154, 157
Edgar Byrne 83–94
Edith 114
Elijah Beard 215
Ellen 65
Emma Hobday 114
Erminia zob. wiedźmy
Ethel 114
Fector 191
Felicja Moorsom 9, 96–99, 101–104
Fouché Joseph 20
Francuz (w opowiadaniu *Dla dolarów*) 191, 192
Fraülein Kiekert 51, 76
Freja 9, 49–82
Freyir 53
G. Berg 188
Gabriel Feraud 19–21, 26, 27, 29, 30, 32–34
Geoffrey Renouard 97–105
Giaur (w *Giaurze* Byrona) 144
Gonzales 87, 94
H. Walter 98 (zob. też Arthur, Walter)
Haldin 166
Hassbach 71, 72

- Heemskirk 50, 51, 53–62, 64, 66–69, 72, 75–79, 81
 Henry Price 209 (zob. też Makola)
 Hermes 41
 Hobday 114
 Holender (w opowiadaniu *Karain – wspomnienie*) 143, 145
 Hollis 146–148, 190–194, 196, 197, 206
 Honoré Raivallac 23
 Hrabia (Il Conde) 9, 39–48, 231
 Izabela Archer 9, 62, 67
 Izolda 79
 Jackson 148
 Jane Eyre, 91
 Jane Fairchild 10, 110–122
 Jasper Allen 52–54, 57–64, 66–71, 73–77, 79
 Jo 76
 kapitan (w *Tajemnym wspólniku*) 175–179, 183, 184
 Kapitan Conrad (w *Smudze blasku*) 54
 Karain 10–12, 135, 140, 141–149, 200, 203–207, 209–211
 Kaspar Almayer 161
 Kastyliczyk 88 (zob. też człowieczek)
 Kayerts 207–210
 kobieta (matka Karaina) 145
 kobieta (w *Opowieści*) 125–127, 130–133
 Konrad (kapitan w filmie *Tajemniczy sojusznik*) 177–184
 korsarz (w *Korsarzu* Byrona) 144
 Książę K. (ojciec Razumowa z pierwotnej wersji powieści) 166
 Kubańczyk 87–89, 91–93 (zob. też Tom Corbin)
 Kulicz 71
 Kurtz 143, 233
 Lamont 23, 24, 27, 34
 Leggatt 175, 176, 178, 180, 183, 184
 Li 179–181, 183–185
 Lord Jim 21, 117, 123, 143, 160, 165, 172, 202, 203, 218, 225, 232, 235
 Lucilla zob. wiedźmy
 Mahon 223
 Makola 208, 209 (zob. też Henry Price)
 Marlow zob. Charlie Marlow
 Matara zob. Pat Matara
 Milly 119
 Mme Merle 61
 Moorsom (profesor) 97–99, 101, 102
 Nelson (Nielsen) 52, 53, 56, 57, 60, 62–67, 69–71, 75–77, 79
 Niclaus 191
 Nicolas Soult 23
 Nieczuja 219
 Nielsen, zob. Nelson
 Niven 114, 121,
 Odyn 73
 Osmond 61
 Pani Davidson 11, 192, 193, 196–198
 Pat Matara 145, 203, 206
 Paul Sheringham 110, 111, 113–116
 Pellerin 166
 Peter von Reskau 51, 70, 71, 73, 74, 79
 Profesor (w *Tajnym agencie*) 162
 Razumow 162, 165, 166
 Redaktor (w *Plantatorze z Malaty*) 97–99, 101, 102, 104
 Rita 164
 Ritchie Małpia Twarz 196
 Robinson Crusoe 44
 Rochester 91
 Roderick Hudson 11, 164–166, 168, 170
 Rosa Coldfield 63, 65
 Rowland Mallet 165
 Sam Singleton 165
 Schomberg 219
 Schultz 53
 Selma 76
 Semen Hoszowski 19, 27–30, 32, 34, 35
 Septimus Warren Smith 110
 Sherlock Holmes 13
 Skandynaw (kapitan w *Opowieści*) 127–129, 131, 150–152, 154
 Sofia Atonowna 162
 starzec (w *Karainie*) 146
 Stefan 160–166
 Stein 225
 Sulga 24

- Tezeusz 163
Theobald 166
Thomasz Cole 84
Tom Corbin 87 (zob. też Kubańczyk)
Tony 191, 194
Tristan 79
Walter 98 (zob. też Arthur, H. Walter)
- Wang 179, 180
Werter 144
wiedźmy (w *Gospodzie dwóch wiedźm*;
Lucilla i Erminia) 9, 83, 84, 89, 90,
92, 94, 95
Willie Dunster 98, 102
Yang Shu 181

Zbiory opowiadań Josepha Conrada*

Opowieści niepokojące (Tales of Unrest, 1898)

Karain – wspomnienie (Karain. A Memory)

Idioci (Idiots)

Placówka postępu (The Outpost of Progress)

Powrót (The Return)

Laguna (The Lagoon)

Młodość i inne opowiadania (Youth and other stories, 1902)

Młodość (Youth)

Jądro ciemności (Heart of Darkness)

U kresu sił (The End of the Tether)

Tajfun i inne opowiadania (Typhoon and other stories, 1903)

Tajfun (Typhoon)

Amy Foster (Amy Foster)

Falk. Wspomnienie (Falk. A Reminiscence)

Jutro (Tomorrow)

Sześć opowieści (A Set of Six, 1908)

Gaspar Ruiz. Opowieść romantyczna (Gaspar Ruiz)

Anarchista. Opowieść rozpaczliwa (An Anarchist)

Donosiciel. Opowieść ironiczna (The Informer)

Pojedynek. Opowieść wojskowa (The Duel)

Il Conde. Opowieść przejmująca (Il Conde)

* Wszystkie tytuły podano według wydania zbiorowego dzieł Conrada pod redakcją Zdzisława Najdera. Wyróżniono nowele analizowane w niniejszym tomie.

Między lądem a morzem (Twixt Land and Sea, 1912)

Uśmiech fortuny. Opowieść portowa (A Smile of Fortune)

Tajemny wspólnik. Epizod z wybrzeża (The Secret Sharer)

Freja z Siedmu Wysp. Opowieść o płytkich wodach (Freya of the Seven Isles)

Wśród prądów (Within the Tides, 1915)

Plantator z Malaty (The Planter of Malata)

Wspólnik (The Partner)

Gospoda dwóch wiedźm (The Inn of the Two Witches)

Dla dolarów (Because of the Dollars)

Opowieści zasłyszane (Tales of Hearsay, 1925)*

Czarny Oficer (Black Mate)

Książę Roman (Prince Roman)

Dusza wojownika (The Warrior's Soul)

Opowieść (The Tale)

* W Polsce *Opowieści zasłyszane* zostały opublikowane wraz z niedokończonym fragmentem *Siostr.* J. CONRAD: *Dzieła*. T. 24: *Opowieści zasłyszane. Siostry*. Przeł. H. CARROLL-NAJDER, W. TARNAWSKI. Warszawa 1974.

Noty o Autorach

Agnieszka Adamowicz-Pośpiech

doktor habilitowana, adiunkt w Instytucie Kultur i Literatur Anglojęzycznych na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Opublikowała ponad 70 artykułów (na temat Roberta Browninga, Josepha Conrada, George'a Bernarda Shawa, Thomasa Stearnsa Eliota, Williama Goldinga) oraz kilka książek z zakresu modernizmu brytyjskiego (m.in. *Lord Jim Conrada. Interpretacje*, 2007) i przekładoznawstwa (m.in. *Seria w przekładzie*, 2013). Zajmuje się modernizmem, współczesnym dramatem brytyjskim i teorią przekładu. Wiceprezes Polskiego Towarzystwa Conradowskiego.

Ewa Borkowska

doktor habilitowana, profesor nadzwyczajny Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Zainteresowania badawcze: literatura angielska i kulturoznawstwo brytyjskie, muzyka, poezja angielska i niemiecka, teoria literatury z elementami filozofii. Opublikowała ponad 60 artykułów (m.in. na temat Reinera Marii Rilkego, Paula Celana, Seamus Heaney, Josepha Conrada). Autorka książek: *Philosophy and Rhetoric: A Phenomenological Study of G.M. Hopkins' Poetry, From Donne to Celan*, 1990; *Logo(theo)logical Patterns in Poetry*, 1995; *At the Threshold of Mystery. Poetic Encounters with Other(ness)*, 2005. Współredaktorka opracowań z dziedziny literatury, muzyki, a także kultury europejskiej (m.in. ostatnio *The Surplus of Culture: Sense, Common-Sense, Non-sense*, 2011; *The Language of Sense, Common-Sense, and Nonsense*, 2012). Współpracuje z Politechniką Śląską i jest współredaktorką trzech tomów książkowych w serii „Europejskie Mosty”, opublikowanych przez Wydawnictwo Politechniki Śląskiej w latach 2012–2015.

Grażyna Maria Teresa Branny

doktor habilitowana, *profesor emeritus* Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, aktualnie adiunkt w Akademii Ignatianum w Krakowie. Autorka około 60 publikacji z dziedziny literatury amerykańskiej oraz studiów conradowskich,

m.in. komparatystycznej pozycji *A Conflict of Values: Alienation and Commitment in the Novels of Joseph Conrad and William Faulkner* (1997). Redaktorka i współautorka tomu *Fictions and Metafiction of Evil: Essays in Literary Criticism, Comparative Literature and Interdisciplinary Studies* (2013), wydane w Peter Lang Verlag. Specjalizuje się w literaturze amerykańskiego Południa (William Faulkner, Cormac McCarthy) oraz literaturze etnicznej (Toni Morrison, Louise Erdrich), czego wyrazem jest seria artykułów *Intertextualizing Collective American Memory: Southern, Afro-American and Native American*, wydanych w latach 2003–2014 w różnych polskich i zagranicznych wydawnictwach i periodykach. Recenzentka rocznika filologicznego „Journal of Interdisciplinary Philology” w Uniwersytecie w Żylinie (Słowacja) oraz kwartalnika literacko-artystycznego „Journal of Literature and Art Studies” (USA). Członkini Polskiego Towarzystwa Conradowskiego.

Magda Heydel

doktor habilitowana, polonistka, anglistka, przekładoznawca, tłumaczka dzieł m.in. Josepha Conrada, Thomasa Stearnsa Eliota, Seamusa Heaneya, Teda Hughesa, Alice Oswald, Dereka Walcott, Virginii Woolf, Roalda Dahla. Pracuje na Wydziale Polonistyki Uniwersytetu Jagiellońskiego, gdzie kieruje Centrum Badań Przekładoznawczych oraz studiami magisterskimi: przekładoznawstwo literacko-kulturowe. Redaktor naczelna pisma „Przekładaniec. A Journal of Translation Studies”. Opublikowała m.in. *Obecność T.S. Eliota w literaturze polskiej* (2002), *Gołębność tłumacza. Przekład poetycki w twórczości Czesława Miłosza* (2013), a także – wraz z Piotrem Bukowskim – antologię *Współczesne teorie przekładu* (2009) i *Polska myśl przekładoznawcza* (2013). Dwukrotnie otrzymała nagrodę „Literatury na Świecie” (2008, 2011).

Justyna Jajszczok

doktor, adiunkt w Instytucie Języka Angielskiego Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Do jej zainteresowań badawczych należą literatura i kultura wiktoriańska, pasożyty i pasożytnictwo w historii i kulturze oraz literatura inwazji i infekcji. Jest współredaktorką czterech monografii wieloautorских: *Kryptohistorie. Ukryte i utajone narracje w historii* (2014), *Cryptohistories* (2015), *Histories of Laughter and Laughter in History: HistorRisus* (2016) oraz *HistorRisus. Historie śmiechu / śmiech [w] historii* (2016); obecnie pracuje nad tomem zbiorowym poświęconym zagadnieniom ciała w historii, kulturze i sztuce.

Anne Keithline

obywatelka Stanów Zjednoczonych (urodzona w Bostonie), absolwentka University of Massachusetts Lowell. Obecnie mieszka na Śląsku, w Chorzowie. Niezależna badaczka twórczości Josepha Conrada, zainteresowania koncentruje na polskim zapleczu Conrada i dziejach krytyki conradowskiej, ze szczególnym uwzględnieniem krytyki polskiej.

Sławomir Konkol

asystent w Instytucie Neofilologii Akademii Techniczno-Humanistycznej w Białymstoku-Białej. Swoje zainteresowania naukowe i badawcze skupia wokół współczesnej literatury angielskiej, obrazu męskości w literaturze i kulturze oraz krytyki psychoanalitycznej. Przedmiotem jego badań są: twórczość Grahama Swifta i innych przedstawicieli jego pokolenia w literaturze anglojęzycznej oraz kwestie tożsamości i traumy w prozie angielskiej w ujęciu psychoanalitycznym. W publikowanych tekstach zajmuje się przede wszystkim współczesnym powieściopisarstwem Wielkiej Brytanii (m.in. Jeanette Winterson, Will Self, John Banville). Przygotowuje rozprawę doktorską na temat twórczości Grahama Swifta.

Jacek Mydla

doktor habilitowany, adiunkt w Instytucie Kultur i Literatur Anglojęzycznych na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Autor kilku książek poświęconych literaturze grozy i dramaturgii Williama Szekspira (m.in. *The Dramatic Potential of Time in Shakespeare*, 2002; *Spectres of Shakespeare*, 2009). Obecnie zajmuje się zagadnieniami związanymi z narratologią oraz brytyjską literaturą grozy i opowieścią detektywistyczną.

Maciej Nowak

doktor, starszy wykładowca, od lat zawodowo związany z Wydziałem Filologicznym Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. W pracy badawczej skupia się na brytyjskiej literaturze klasycznej (XVI–XIX wiek). Szczególnie interesuje go tematyka mitu, ironii, dowcipu i komizmu w literaturze i kulturze. Zjawiska te, jakże ważne dla utrzymania balansu między praktyką życia a szeroko rozumianą ideą, często odczytywane są jako ideologiczne środki obrony godności człowieka, autora, „Brytyjczyka” przed formalizmem polityki, metafizyki, religii itp. Nowak traktuje literaturę jako dziedzinę ściśle związaną z krytyką kultury, filozofią, psychologią, psychoanalizą.

Marek Pacukiewicz

doktor habilitowany, kulturoznawca, adiunkt w Instytucie Nauk o Kulturze i Studiów Interdyscyplinarnych na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Autor książek *Dyskurs antropologiczny w pisarstwie Josepha Conrada* (2008) i *Grań kultury. Transgresje alpinizmu* (2012) oraz tomów wierszy *Budowa autostrady* (2012) i *Widokówki* (2016). Członek Polskiego Towarzystwa Conradowskiego.

Karol Samsel

doktor, historyk literatury, poeta, adiunkt w Instytucie Literatury Polskiej Wydziału Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego. Współredagował tomy prac poświęconych Cyprianowi Norwidowi, Aleksandrowi Fredrze i poetom-studentom podziemnego Uniwersytetu Warszawskiego: *Hieroglifem zapisane. Cyprian Norwid* (2012), *Uniwersalność komizmu. Aleksander Fredro w dwieście dwudziestą rocznicę urodzin* (2015), *Poeci-studenci podziemnego Uniwersytetu Warszawskiego wobec romantyzmu* (2018). Publikował w „Pracach Filologicznych”, „Studiach Norwidianach” oraz „Yearbook

of Conrad Studies (Poland)”. Badacz życia i twórczości Wandy Karczewskiej. Redaktor działu esejów i szkiców kwartalnika literacko-kulturalnego „eleWator”. Członek Polskiego Towarzystwa Conradowskiego. Autor tryptyku poetyckiego *Trzy pogrzeby* (Wiednice, 2014; *Prawdziwie noc*, 2015; *Jonestown*, 2016).

Joanna Skolik

doktor, adiunkt w Instytucie Slawistyki Uniwersytetu Opolskiego. Jej zainteresowania naukowe obejmują życie i twórczość Josepha Conrada, recepcję jego twórczości w Polsce i na świecie, kulturotwórczą rolę Kresów Wschodnich, a także zagadnienia związane z korespondencją sztuk: oddziaływaniem wzajemnym literatury i muzyki czy literatury i filmu. Autorka i redaktorka wielu publikacji naukowych, z których najważniejsza to *Polskie zaplecze Josepha Conrada-Korzeniowskiego*, którą redagowała wraz z profesorem Zdzisławem Najderem, a także jej własna książka *The Ideal of Fidelity in Conrad's Works*. Członkini towarzystw naukowych: Polskiego Towarzystwa Conradowskiego, w którym piastuje funkcję sekretarza, Joseph Conrad Society (UK) oraz Joseph Conrad Society of America.

Anna Szczepan-Wojnarska

doktor habilitowana, literaturoznawczyni, profesor nadzwyczajna Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Autorka książek „*Z ogniem będziesz się żenił*”. *Doświadczenie transcendencji w życiu i twórczości Jerzego Lieberta* (2003), *Wybaczyć Bogu. Hiob w literaturze podejmującej tematykę II wojny światowej* (2008). Zainteresowania badawcze: transkulturowy wymiar literatury, relacje międzywyznaniowe i międzypokoleniowe, teoria przekładu, proza Josepha Conrada, poezja XX i XXI wieku. Redaktorka i współredaktorka publikacji poświęconych tej tematyce. Członkini Polskiego Towarzystwa Conradowskiego.

Daniel Vogel

doktor, dyrektor Instytutu Neofilologii Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Raciborzu. Autor publikacji z zakresu studiów postkolonialnych i literatury współczesnej poświęconej problematyce wielokulturowości. Interesuje się współczesną powieścią angielską, twórczością Josepha Conrada i jej wpływem na innych artystów, głównie współczesnych. Członek Polskiego Towarzystwa Conradowskiego.

Stefan Zabierowski

doktor habilitowany, *profesor emeritus* Instytutu Nauk o Kulturze i Studiów Interdyscyplinarnych Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Badacz biografii i twórczości Conrada, i ich związków z kulturą polską. Opublikował m.in.: *Conrad w Polsce. Wybrane problemy recepcji krytycznej w latach 1896–1969* (1971), *Conrad w perspektywie odbioru* (1979), „*Autor-rodak*”. *Pisarze polscy wobec Conrada* (1988), *W kręgu Conrada* (2008). Historyk literatury polskiej XX wieku, interesujący się przede wszystkim twórczością pokolenia Kolumbów. Członek Polskiego Towarzystwa Conradowskiego.

Redakcja
Anna U. Pilśniak

Projekt okładki
Piotr Kossakowski

Korekta
Monika Lis

Redakcja techniczna, łamanie
Jadwiga Pilśniak

Copyright © 2018 by Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
Wszelkie prawa zastrzeżone

ISSN 0208-6336
ISBN 978-83-226-3394-6
(wersja drukowana)
ISBN 978-83-226-3395-3
(wersja elektroniczna)

Wydawca
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
ul. Bankowa 12B, 40-007 Katowice
www.wydawnictwo.us.edu.pl
e-mail: wydawus@us.edu.pl

Wydanie I. Ark. druk. 16,1. Ark. wyd. 16,0.
Papier Alto 90 g/m², vol. 1.5. Cena 24 zł (+VAT).
Druk i oprawa: Volumina.pl Daniel Krzanowski
ul. Księcia Witolda 7–9, 71-063 Szczecin